

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10— K pol leta . . . 5— „ četrta leta . . . 2:50 „ posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h „ „ dvakrat . . . 12 „ „ „ trikrat . . . 10 „ za nadaljnja nvrščenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Ob začetku drugega četrletja pozivljamo vse somišljenike in somišljenice, naj vztrajno in neumorno delajo za naš list — za svoje glasilo! — Sovražniki pritiskajo na nas od vseh strani. Zaslombe in pomoči moramo iskati sami v sebi! Vsi na delo! — Okrajna učiteljska društva, storite v polni meri svojo dolžnost!

„Ali imaš program?“

Bil sem pred leti neke na volilskem shodu, kjer so zbrani volilci imeli nominirati kandidata. Tri stranke so si stale v srčitem boju nasproti, in razvneti govorniki so izkušali z ognjevit besedo sugerirati — kar bi si tovariš Hreščak gotovo prepovedal in proti čemur protestiral — volilcem načela in nazore svoje stranke. Tam v kotu pa je zibaje se stal možiček, ki je s hreščočim glasom vprašal prav vsakega govornika, ki se je zgledil k besedi: »Ali imaš program?«

Ta shod in ta prizor mi hodi na misel, ko berem v »Učiteljskem Tovarišu« polemiko o vprašanju, ali ima naša Zaveza program, ali ima strogo začrtan pot, po katerem naj hodi in uravnava svoje delovanje, ali ga nima.

Tovariš Hreščak pravi, da ga nima in ga nikdar imela ni, da je tavalja v temi brez smotra, da je coklja, ki zastavlja pot in dela ovire svobodnemu zletu mladim, boja in dela željnim tovarišem.

Tovariš pl. Kleimayer pritrjuje tovarišu Hreščaku tako nekako sramežljivo in protestira obenem s svojimi dokazi; tovariš Erjavac, ki je s svojim zadnjim člankom hudo navskriž s svojimi prejšnjimi izjavami, pa trdi, da je imela Zaveza program pred 25. leti, toda ta program se je postaral.

Drugi tovariši, najsibodo že veterani z ranami ali brez ran, rekrut — Adonis — lepo ime — ki so se oglašili v »Učiteljskem Tov.«, priznavajo, da je Zaveza delovala ves čas svojega obstanka za bla-

ginjo učiteljstva, za njegov ugled in za napredek narodnega šolstva.

Seveda programa, ki ga nam sestavlja sedaj dr. Tuma v Gorici in podpisuje tovariš Hreščak — jaz ne vem, če je res, tržaška »Edinost« trdi tako — Zaveza nima in ji ga tudi ni treba. »Akademičnih razprav o narodnosti, prodiranja v bistvo politike, odpiranja pogleda v silni kompleks gospodarskih vprašanj in narodno-ekonomskih razvojnih tendenc, preciziranja stališča militarizma, carinskih tarif in obdačenja raznih idealogij« in drugih, iz socialističnih revij nabranih, a ne dobro pojmovanih fraz ne maramo v Zavezinem programu. S takim balastom nam je ni treba obkladati.

Dolgo vrsto let že delujem pri Zavezi; pri krstu sem ji stal in z bistrim očesom opazoval ves čas nje delovanje, stremjenje in napore, zato lahko trdim, da je imela in ima Zaveza lep program in strogo začrtan pot, po katerem hodi. Če se ji posreči, da kdaj popolnoma uresniči svoje lepe ideje, jasnejše posije žarko solnce po slovenskih zemljah, in srečnejše dneve bo užival toli zatirani slovenski narod!

Zvezda vodnica v delovanju Zaveze je krepak razvoj slovenskega ljudskega šolstva na svobodni in narodni podlagi. Nikdar se ni ustrašila truda, nikdar opustila prilike in korakov, ki jih je bilo treba storiti v napredek in razvoj našega šolstva. Vselej je krepko povzdignila glas, kadar so izkušali nasprotniki ljudske izobrazbe zaslužiti šolstvo in ga vpreči v pogubonosni mednarodni klerikalni jarem in ga spraviti v neomejeno oblast krive palice. Zaveza hrepeni in deluje na to, da bi se povzdignilo slovensko ljudsko šolstvo na ono stopnjo popolnosti, na kateri se nahaja šolstvo drugih večjih in v srečnejših razmerah živčih narodov. Ali ne deluje Zaveza s takim načrtom, s takim programom za blaginjo in kulturni napredek slovenskega naroda? Le na isti stopnji izobrazbe in kulture stoječemu narodu

je mogoče tekrovati s kulturnim sosedom na vsakem polju kulture! Kulturni narod ne hlapčuje več svojemu sosedu, neče več opravljati del najnižje vrste, temveč hoče biti enakopraven član človeške družbe. Če stremimo za tem idealom, ni li to lep, idealen naš program? Ni se nam še uresničil ta ideal, zato delujemo še vedno za njegovo uresničenje in zato naš program še ni — zastarel!

Druga zvezda vodnica v delovanju Zaveze je svobodno, značajno, gmotno dobro podprto, strokovno temeljito izobraženo učiteljstvo. Tudi v tem pogledu je storila Zaveza svojo dolžnost. Kar je v njenih močeh, skrbi za značajen učiteljski naraščaj, ker ve, da samo kremenit značaj vzgojuje trdne značaje. Zavezi je vedno na srcu temeljita izobrazba učiteljstva, zato se z veliko vnetostjo poteka za višjo izobrazbo, za izpolnitev učiteljske navzgor, za vseučiliške tečaje za učiteljstvo, za svobodno pot učiteljstvu na vseučilišče.

Kaj pa je storila Zaveza za izboljšanje našega gmotnega stanja? Zloben ali pa neveden je tisti človek, in veliko krivico dela zavezi, kdor ji očita tu nedelavnost, kdor trdi, da je bila coklja v tem vprašanju. Berite o tem Zavezina poročila in sramujte se, da se upate izreči tako neresnico, kakor ste jo zapisali v svojem glasilu, v »Naših zapiskih«! Če Zaveza ni dosegla povoljnih uspehov, če ni naš gmotni položaj tak, kakor so naše opravičene zahteve, ni kriva nedelavnost in breznačelnost Zaveze, kriv je naš skrajno žalostni politični položaj. Legislativne oblasti pa Zaveza nima!

Čas se bliža; zdaj pa na noge, zidarji in kovači! Na dan s stvarnim in resnim programom! Če bomo videli, da bo Vaš program dober, resen, Vam radi izročimo vodstvo Zaveze! Toda dokler mečete okrog sebe — kakor dosedaj — samo s praznimi besedami brez jedra, dokler pišete samo, da pišete, dokler ne poveste, kaj in kam hočete, Vam ne zaupamo! Da

bi nam pa Vi zavedli našo Zavezo v brez-narodni socializem, ne in zopet ne! Zato nam je Zaveza premila in draga. Iz tega vzroka vam kličemo: »Hands off!«

L. Jelenc.

V obrambo „starih“.

V Trstu, 17. marca 1914.

Negacija ni delo; zgolj kritika ni delo; zgolj teorija ni delo; pokažite pota in načrte, ki nas povedejo hitreje do pozitivnih uspehov — nisem reakcionar in ne konservativec! — a pravim: ne zame-tujte izkušenj, ker to je revolucionaren pokret, ki škoduje stvari; mi rabimo evolucije, prerojenja svoje notranjosti, zato poprimite rajši tudi sami za pozitivno delo, pojdite od skupine do skupine, od poedinca do poedinca — prenovite ga in napravite ga sposobnega za novo življenje, za tisto življenje, ki ga hočete živeti; če pa mislite, da je revolucionaren pokret tudi potreben in v interesu dosege gorenjih smotrov, če mislite, da je neobhodno potreben, vrzite poedinca, vrzite odbore, tedaj: na delo!

Oseba ni stvar, in napredek stvari ni odvisna od osebe. Časih res da z osebo pade sistem, časih se pospeši delovanje, a časih se z osebo tudi zavrže dolgoletne izkušnje, ki so potrebne za sigurno vodstvo organizacije brez dolgega izgubljanja časa. Ne smemo pozabiti, da je organizacija kos političke celote, torej tudi program ni vse; treba ljudi, ki ga izvajajo in treba je te ljudi tudi trdno organizirati, treba jih družiti, treba jih pomnoževati in dopolnjevati; dopolnjevati in pomnoževati pa na ta način, da so prej vsi dobro vzgojeni in uporabni v našem

LISTEK.

Poročilo odbornika.

Poročal Ludovik Š., odbornik Ormoškega uč. dr., na zabavnem delu februarskega zasedanja.

Odbornikovo poročilo ni na nobenem običnem zboru na dnevnem redu. Konstatiram torej takoj v začetku, da se godi p. n. gg. odbornikom (mišljeni so samo oni, pravi odborniki brez portfelja) v tem oziru velika krivica, kakor je obratno tudi njihov delokrog velik in je istomerna tudi njih velika odgovornost.

Mogoče pa je, da se za odbornike volijo le taki ljudje, od katerih se ne more pričakovati, da bi bili sploh kakega poročila zmožni. Časih se volijo za odbornike tudi taki, ki se zdijo kakemu društvu že prestari in v njega vodstvu onemogli predsedniki, podpredsedniki i. dr., to potem niso več odborniki, imenujejo se kratkoma spokorniki. Med odborniki pa se ne najdejo samo odslovljeni predsedniki in podpredsedniki, temveč tudi odstopivši tajniki in blagajniki. Preden se spuščam v podrobno delovanje odbornika, in sicer pravega odbornika, nekaj občil opazk.

Vsako društvo ima odbor; društvo je telo, odbor pa želodec. Kar društvo odboru pripravi, to mora odbor prebaviti;

od tega mu časih hudo postane. Kadar je odborova seja nesklepčna, takrat ima društvo želodčni krč; kadar pa je zborovanje nesklepčno, takrat pa ima društvo krč v nogah. Društvo se v takih slučajih le takrat ozdravi, če njeni blagajnik »noter vzame«. Blagajnik je pri društvu to, kar je žolč pri želodcu. Želodec potrebuje za uspešno prebavljanje žolčne kisline, društvo pa za obstanek blagajničarjeve srebrnine. Blagajnik ni pravi odbornik. Ofi je poleg predsednika največji grobian v odboru. Njega se vsi bojijo; katerega on pogleda, tisti se že trese; proti kateremu se on napoti, tisti že medli. Takemu potem blagajnik na žili pušča, in kmalu mu je boljše.

Prvi v odboru je predsednik, toda ravno zaradi tega, ker je predsednik, ni pravi odbornik. Rekel pa sem, da je on največji grobian. On celo društvo, ali pa po potrebi vsakega posameznega člana obrca. Za vse te brce, on jih imenuje Winke und Mitteilungen des Vorsitzenden, mu moramo prav vdano in ponižno v lice gledati. Za predsednikom je prvi podpredsednik. Tudi on ni pravi odbornik. Društvo ima podpredsednika za to, da čuva z njim predsednikovo zdravje. Podpredsednik ima namreč to veliko nalogo, da kadar zapusti predsednik svoj sedež, ga nemudoma mora zasedsti go-spod podpredsednik, da se stol ne ohladi; er ist demnach die lebendige Wärme-flasche des Herrn Vorsitzenden.

Najbolj neumen v celem društvu pa je tajnik, ker si ne more nič zapomniti, kar se na zborovanju godi, si mora vse zapisovati. Dosedaj se je mislilo vedno, da je tajnik duša vsemu društvu, pa temu ni tako! Najnovejša raziskovanja so namreč dokazala, da je tajnik društveno črevo. Kakor dobi črevo od trupa in želodca, tako dobi tajnik od društva in odbora vse snovi, da jih še poslednjikrat temeljito in docela predela in izloči končno potrebno od nepotrebnega. Svoje eks-trakte pošilja potem po časnikih na vse vetre. Časih veje iz teh člankov oster duh, ki vonja posebno tistim društvenikom, ki ne izpolnjujejo svojih dolžnosti. Zaradi tega ostrega duha, ki jim je seveda nevšečen, vihajo nosove. Kadar je tajnik z delom preobložen, takrat trpi društvo na boleznih, imenovani Stuhlver-stopfung. Kakor znano, se zdravi ta bolezen z ricinovim oljem; v našem društvu mu pravimo generalni reporter.

Glava društva je predavatelj. Kakor misli v glavi, tako se menjajajo predavatelj. Misli so dobre in slabe, predavanja tudi. Časih se ne more dobiti predavatelja; takrat ima društvo glavobol. Če pa objubljeni ali naznanjeni predavatelj izostane, takrat društvo zadene kap.

Društveniki, ki posejajo društvena zborovanja, so srce in žile društva. Po njihovem gibanju ali negibanju se spozna, da ali društvo živi, hira, ali pa je že mrtvo. So pa šolski voditelji žile privod-

nice, ker morejo spraviti vse učiteljstvo dotične šole na zborovališče, žile odvod-nice pa so naše sproge in druge proge. An Arterienverkalkung trpi društvo, če ne more vsega učiteljstva ućlaniti.

Društveniki, ki slabo posejajo zborovanja in se vedno opravičujejo, so podobni kurjemu očesu, ki se vedno takrat oglašča, ko se hoče vreme izpremeniti.

Tupatam so društvena zborovanja prav burna, dokaz, da ima društvo tudi živce. Vzrok tej boleznii so tisti člani, ki debatirajo za prazen nič brez konca in kraja, pa tudi člani, ki dolgujejo po več let članarino.

Se eno hudo bolezen ima marsikatero društveno telo, in to so potujoče obisti ali ribice: Wanderniere. So pa to tiste ribe in ribaki, ki redno vsakokrat zadnji prisopihajo na zborovanje in se zopet prvi zmuznejo skozi vrata.

Društva, ki imajo mnogo članov, a redno slabo obiskana zborovanja, so podobna starim brez zobnim ljudem, ki imajo pač mnogo let, a ne morejo nikoli nič tečnega prežvečiti.

Društvo pride večkrat tudi v drugi ali takozvani blagoslovljeni stan, in sicer takrat, ko se ima poroditi društvu kak delegat ali pa tudi ves odbor. Tak porod provzroča dostikrat društvu hude muke. Kadar društva na kaki skupščini ne zasto-pa noben delegat, takrat vemo, da je abortiralo. Časih pa se porodi društvu kak nestvor; to so tisti delegati, ki ne

krogu; če so torej naši voditelji storili do sedaj to, da so organizirali, izpopolnili nejasne pojme sedaj med posamezniki, organizirajmo še duševno, približajmo jih programu: **postavimo ta program!**

Morda gremo narobe, a je že 25 let prekasno!

Boj za program je sedaj na mestu, samo če bo srečna roka pri izvedbi tega, ker če podremo sedanjo stavbo organizacije, nam jo bo potreba še enkrat zidati, ko bomo imeli fiksnan program. **Zato ne podirajmo, ne rujmo!**

Preden izrečemo kritiko, uživamo se v dobo začetka nazaj, potem sodimo! Uživamo s za 25 let nazaj, ko je bil program učiteljskega združenja v svrhu reševanja najpogostejših dnevnih vprašanj: organizacija, ki je prej ni bilo. Če pa za danes ta program ne zadošča več, če odgovarja, če tok časa zahteva več, če zahteva programa, odgovarjajočega našemu socialnemu napredku in kulturni višini vede, tedaj si postavimo tak program, če smo že dovolj izkristalizirali svojo stanovsko družbo zanj. Postavimo si temeljna načela, ki hočemo nanja postaviti ta svoj program.

Da se pa dalekosežnega programa ni že dosedaj postavilo in se ni pečalo z njim, to je pa lahko umljivo. Delo na vse strani in izčrpilni boj za obstanek sta nas ovirala, da nismo mogli v vse tajnosti razvoja socialne družbe tako, kakor bi radi, da nismo mogli neovirano s tokom časa tako, kakor bi to zahteval naš položaj. Socialne in politične krivice, dostikrat deprimirajoče in brutalno izvajane nad nami, so zahtevale vednega odpora, vednega vnemanja stanovske zavednosti, da nismo vsi skupaj podlegli sovražniku, ki je dušil naš stan. Komur ni psihologija docela tuja, ta to umeje in — ne obsoja, ampak izreka priznanje in zahvalo. — Morda bi lahko celo obsodili te tovariše vtoliki, da so stali preveč ofenzivno na vse strani napram nasprotnikom učiteljskih zahtev, da so se preveč le branili na vse strani v imenu učiteljstva in za učiteljstvo; morda bi bilo pozitivneje delo, da bi z vsestranskim napredkom dvigali sebe in stanovsko celoto ter tako osvojili sebe izpod nadoblasti te družbe in premagali tako nasprotnike. — Ali kar so storili, so storili iz ljubezni do stanu, dostikrat v svojo škodo! Njih delo je bilo nesebično. Tega ne more nihče tajiti!

Pa kdor pozna tako različno — po nazorih — maso, kakor je učiteljstvo, kdor je živel v vsakdanjem boju za nujno odpravo in boljši obstanek, ta bo rekel: težko je!

Bodimo odkritosrčni! Poglejmo našo organizacijo in priznati moramo, da je ni zavreči. Na njej se da marsikaj popraviti, a na njej se da tudi marsikaj novega sezidati. Posebno naša gospodarska organizacija, o kateri še danes nekateri najbolj dvomijo, je dobro razvita in bo nekoč najtrdnjša opora učiteljstvu. Našim društvom pa manjka pronicanja idej iz organizacije v organizacijo, manjka iniciativ in skupnih, enotnih smotrov. Lahko rečemo, da je vzrok njih nesistematičnosti in neprogramatičnosti delu to, ker so nastale povečini iz njune potrebe v boju za izboljšanje socialnega stanja in so de-

te položaja in razmer. Nastale so le zaradi potrebe po izboljšanju socialnega položaja, ne pa zaradi hrepenenja po sistematičnem delu in duševnem dviganju celot in poedincev.

In tako lahko vsakdo zasledi v njih takoj, da rešujejo le dnevna vprašanja in stoji brez trdne podlage, brez dalekosežnih smotrov. Hočem reči: našim organizacijam manjka duše in duha bodočnosti, ker stoje danes tu brez odgovarjajočega programa. Društva in posamezniki plavajo nejasnosti, vsak s svojimi načrti; da, korakamo skupno, a so naše misli, nazori in načela skoro diametralno nasprotujoča v marsikaterem vprašanju. Bojimo se odločno nastopiti in odlagamo trenotek, ko bo potreba neizogibno izravnanje nasprotujočih si smeri v najkrajših možnih načelnih vprašanjih, ki jih sedaj dosledno podvračamo stanovskim interesnim vprašanjem. Boj za kruh je pred bojem za ideje.

Vkljub vsemu temu se mi pa zdi, da so bile vse puščice in vsa očitanja od strani goriških tovarišev na voditelje naše stanovske centrale premalo premišljene in preveč vržene tjavendan. Posebno za to, ker ni bilo podanega niti najmanjšega mišljenja za drugo, boljše pot; pač naziranja poleg ostre kritike, ki niso dokazovala volje do sodelovanja.

Gotovo pa je, da napoči dan, ko bo mo odločno napisali na svoj prapor znak svobodnega mišljenja; ko bomo edini, da je razširiti to idejo do zadnjega v našem stanu in da nam je šolstvo sploh in šolske zakone gledati strogo s svobodomiselnega stališča. Da, prijatelji, vaši ideali so tudi naši ideali, hodimo po trezni poti!

Kaj nam so lepe definicije narodnosti? **Bodimo narodni na praktičen način** pri narodno obrambnem in kulturnem delu, pri pospeševanju narodnega gospodarsko-zadružnega dela. Ne napravljajmo pa namenoma pojma narodnosti identičnega z okostenelim liberalizmom, da kujemo kapital za socialno demokracijo!

Osvojimo si prosvetno, obrambno in gospodarsko delo izpod vpliva političskih strank in vidimo ga samostojno; zato ne hodimo po poti ekstreme v ekstrem.

Napravimo svojo organizacijo neodvisno in pripeljimo jo na pot nad političskimi razmerami in strankami. Pustimo pa vsakomur v organizaciji svobodo v političskem prepričanju, dokler temelji na načelih svobodomiselnosti; iztrebimo pa brezobzirno kulturno si nasprotujoče slogozirvo.

Okrepimo se torej duševno in glede na sposobnosti v notranjosti, potem osvojimo svoje delo izven stanovske organizacije na vsakem posameznem polju in organiziramo si ga samostojno, da ne bo več izrabljanja tega dela v strankarske namene, pač pa ga izrabimo izključno v narodne namene.

Tudi naša organizacija ima delovati za uveljavljanje narodne avtonomije in na tem temelju za avtonomijo šolstva.

Pospešujmo torej razvoj stanovske organizacije — pa ne na način, kakor se to vrši v zadnjih časih — potem si osvojimo svoje delo in sebe, ker imamo za to pravico.

Nikdar pa nočemo s tem uvesti nadoblasti našega stanu nad drugimi stanovi,

tudi ne zahtevamo kakih predpravil ali privilegijev za svoj stan v narodu; naša narodna politika ne sredotoči, v nadoblasti in razvoju enega stanu naroda, temveč vidimo njeno vrhunec v harmoničnem razvoju vseh slojev, vseh stanov v narodu.

Sedanjim reformatorjem naše stanovske družbe pa kličemo: Pridobimo si naraščaj za te nazore, osvojimo si njega, in naša je bodočnost!

Usoda kranjske učiteljice.

Prebare.

Mnogo bridkih prevar mi je že naklonil učiteljski stan, ali take še ne, kakor sporočilo o novem šolskem zakonu. Dovolj je bilo uboštva in zapostavljenosti vendar v poklicu učiteljice in matere sem našla srečo in pogum kljubovati vsem težavam. Zakaj vendar sovražijo bogovi na vekov veke — učiteljski stan? Mora li biti učitelj vedno in povsod ponižan? Kak napredek pouka bo to, ako ga bodo nadzorovali neuki člani kr. šol. sveta! Že sedaj sem doživela, da me je tak član gral pri lokalni seji zaradi nazornega nauka in ročnih del, češ, da to ni potrebno; umevno, da bo odslej še bolj oblasten. Prav lahko se zgodi, da mi učeni mož vzame kar besedo pred otroki. Da, zlati časi se nam obetajo! Pri takih prijateljih, čemu bi nam bila višja inštanca, saj zamere več ne bo, ergo tudi ne kazenskih zadev. Posebno nam učiteljicam trikrat blagor! Zaradi par kron nam vzemo — človeško pravo. Ali imamo učiteljice brez dote zato pripravnico, da postanemo brezplačne dekle svojim možem? Ali nas niso starši čisto z žrtvami šolali zato, ker smo imele brihtne glave, veselje do poklica in da bi nam olajšali boj za obstanek tudi v končnem poklicu? Torej le učiteljici ni dovoljeno, kar smejo najpreprostejše žene, namreč rabiti lastnih zmožnosti za služek v prid sebi in svojem. Bo li še kdo resno snubil neimovito učiteljico? Preprosto dekle s tisočakom bo imelo več privlačnosti, saj vemo, kakšno veljavo imajo v teh dragih časih inteligentna, celo lepa dekleta brez primerne dote. Kdo more trditi, da se poklic učiteljice in žene ne da spojit še posebno, ako ji je mož stanovski tovariš! Ali so one žene, ki letajo v posete in na zabave, boljše gospodinje in matere od resne učiteljice-žene, ki ji pomaga v gospodinjstvu zanesljiva delavska moč? Kako smešno je, bati se slabih omoženih učiteljic, saj ako nima katera veselja do šole, kako pazi že takoj ob nastopu, da bi zapustila prejkoslej nehlajezni učiteljski stan. Pa ne, da bi se zavidalo učiteljicam-materam par eventuelnih dopustov? Čudno sicer — pa le mogoče! Ukrepa o pokojnini učiteljic naj niti ne omenjam, ker to je vseh krivic — krona. Čemu plačujemo torej vsa leta pristojbine za pokojninski sklad? Kaj ni društva slovenskih učiteljic, ki bi protestiralo zoper krivične naredbe? Kar ponosno bodimo Kranjce na svojo zavednost! Par mož v Ljubljani, ki ne more umeti, da je žena tudi človek, nam kruto in lahkomišno jemlje in tepta najprimitivnejše pravice do življenske sreče, a me — molčimo, O, ti sveta — preprostost! In jaz sem si dosedaj celo domisljala, da bi znale učene ženske boljše voliti, kakor hlapec-analfabet! Le klonimo tilnike, saj nismo Angležinje, ampak pristne Slovenke. Do solz imamo še pravico, a teh se ne ceni veliko. — Le pogum, učiteljice in slovenske žene — smrt nam prinese gotovo pohvalo in rešitev, a v večnosti bo dovolj časa premišljati o enakopravnosti in pravicoljubnosti na Kranjskem, v Avstriji in Evropi v 20. stoletju!

Iz zasebnega pisma učiteljice na kmetih.

Gotovo vam je znano, kaj je sklenil naš slavni deželni zbor... poleg raznih »prekoristnih« paragrafov tudi celibat učiteljic. Toda to mu ni zadoščalo, nego vzeti ji hoče tudi še pokojnino, ako se omoži; pokojnino, ki zanjo plačuje; pokojnino, za katero se trudi deset, petnajst in več let! To je vendar krivica, ki vpije do neba! Jemljó ji vse pravo do življenja! To je vendar nesmisel! To vendar ne odgovarja sedanjim modernim nazorom! Mari naši skrbni deženi očetje na katoliški podlagi ne pomislijo, da odpirajo učiteljicam s takimi zakoni široko pot do nemoralnosti?! Učiteljica je vendar tudi človek in ima pravico do življenja! Je li končno morda vendarle resnica, da hočejo s tem sklepom postreči župnikom in kaplanom?! — Naši klerikalni deželni poslanci kaj radi poudarjajo razmere v sosednih južnih provincih. Svetovala bi jim in toplo polagala na srce, da se i glede učiteljic ravnaajo po njih zgledu! Vsaj uč-

teliici, ki se trudi in peha leta in leta po zapuščenih vaseh in gorskih zakotjih, naj privoščijo, da sme uživati svojo skromno pokojnino po svoji lastni volji, ali sama, ali s svojim zakonskim druženom! Kar si je pridobila z napornim trudom, z občeokoristnim požrtvovalnim delom — to je vendar njeno — tega bi ji vendar nihče ne smel vzkrajati in jemati! To je plen!... Čudno je, da naši, sicer grozno velikopotezni klerikalni poslanci postopajo z nami učiteljicami tako ozkosrčno in malenkostno!

Specialiteta med kavinimi pijačami je Kathreinerjeva Kneippova sladna kava.

Kathreinerjeva se napravi iz najboljšega sinda in ima sprito tega veliko radino moč ob popolni neškodljivosti. S slavitim Kathreinerjevim načinom dobi Kathreinerjeva okus in vonjavo srčne kave.

Pristna se dobiva povsod v zaprtih izvirnih zavojih s sliko župnika Kneippa.

Brezplačne učne knjige na dunajskih šolah.

„Papier- u. Schreibwaren-Zeitung“ prinaša članek, ki je važen za vse ljudske šole in ga radi tega prinašamo v prevodu.

Dunajska občina se drži pri razdeljevanju brezplačnih knjig za ubožne učence še vedno stare, higijsko kakor pedagoško neumestne prakse, da te knjige učencem le posojuje ter jih ob koncu šolskega leta zopet zahteva od njih.

Zdravstveni ugovori proti taki metodi so jasni. Znano je, da se boleznirazširjajo najlažje potom knjig, in sicer ne samo take, ki nastopajo akutno, pa izginjajo brez primeroma težkih posledic, temveč tudi take, ki človeka trajno oslabe. Da se ljudstvo obvaruje takega zla, bi se ne smeli bati nikakih žrtv.

Nič manj važni niso pomisleki s pedagoškega stališča, ki govore proti vračilu izposojenih knjig ob sklepu leta.

Socialna krutost je, ako opominjamo učenca, ubožnih staršev vse leto, da je manj vreden kakor njegovi součenci ter da knjige niso njegova lastnina; vrhutega pa gre tudi mnogo dragocenega učnega časa v izgubo s tem, da ima učitelj vse take brezplačne knjige v evidenci. Ako pa se tudi ne oziramo na zgornje pomisleke, bi ne smela moderna pedagogika prezreti psihološkega razločka, ki ga provzroča učenje iz lastne ali pa iz izposojene knjige. Vsak učitelj pa tudi ve, da shranjujejo inteligentni učenci svoje knjige vestno in jih v počitnicah jemljejo radi v roke, da ponavljajo v njih.

Vse te prednosti se izgube po nazadnjaški metodi, ki je v Nemčiji že zdavnaj odpravljena. Kako naj se ustvari medsebojna vez, med učencem in učno knjigo, ako dobi učenec v roke zamavano in večkrat zakrpano, če ne že raztrgane knjige, ki jo pa mora ob sklepu leta tudi še vrniti?

Iz vseh teh navedenih vzrokov moramo odločno zahtevati, da se ta nazadnjaška uredba odpravi!

Agitirajte, pridobivajte novih naročnikov za naše liste, ki so:

Učiteljski Tovariš - - - - - Popotnik, Zvonček.

Iznova pozivamo vsa okrajna učiteljska društva, naj store svojo dolžnost v polnem obsegu! Vsi na dolo!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Društvo slov. učiteljic ima svoj občni zbor v sredo dne 8. aprila točno ob 10. dopoldne na šentjakovski šoli v Ljubljani po sledečem vzporedi:

1. Pozdrav predsednice.
2. Poročilo tajnice.
3. Poročilo blaginjarice.
4. Volitev dveh pregledovalk računov.
5. Novi ljudskošolski zakon in učiteljica.

gredo, kamor se jih pošlje, ali pa tudi tisti odborniki, ki se radi skregajo in predčasno odstopijo. Dostikrat pa se tudi pripeti, da se društvu porodi tak nepridiprav, za katerim mora še društveni blaginjak plačevati potnino ali voznino; n. pr. v Ljubljano ali kamor si že bodi.

Tudi mene je kot odbornika rodilo učiteljsko društvo ormoškega okraja, četudi je društvo srednjega spola. In kako tudi ne, saj so mi za mater bile device, vdovice in ženice, za očete pa vsi gospodje, ki so bili za ta posel usposobljeni. Rodil sem se lahko, ker sem bil že zdavnej z vsemi žavbami dobro namazan. In ker to tako lahko gre, se rodim okolo pusta vsako leto, sebi in vam v veselje. Seveda so tudi odborniške dolžnosti velike. Predvsem mora biti odbornik svojim roditeljem hvaležen s tem, da jih zabava, kadar jih obide prehuda bolezen: Verdauungsfieber. Zato pa so tudi oni odborniku hvaležni, ker se mu v zahvalo smejejo ter jim on sme pogledati preko črne ali belega ali rumenega, pravega in nepravega zobovja globoko v požirak. Kot odbornik imam dolžnost biti točno ob napovedani uri na zborovališču in imam pravico biti lačen do obeda. Kadar gospod predsednik nehalo govoriti, mora odbornik prvi začeti aplavdirati. Dolžnost mu je iti na zborovanje vsakokrat, ob vsakem vremenu in pri vsakem potu. Dež pa ima pravico namočiti ga do kože, sonce žgati, mraz pretresti ga do nohtov.

Odbornik mora vse učiteljstvo šole, na kateri službuje, s seboj prignati. Zato

ima pravico jim z laterno domov svetiti, jim nesti zavoj in jih gnati v vsako kremo, kjer imajo še luč. Doma ima pravico iti naravnost spat.

Svoje največje dolžnosti pa izpolnjuje odbornik takrat, kadar ga kliče predsednik na odborovo sejo. To se zgodi v času, kadar je na cesti čez gleženj na debelo prahu, kadar je najbolj vroče ter imajo odborniki največjo željo in najmanj penez. Takrat imajo v O. najboljše pivo in takrat nalagajo odborniki najbolj plodnosno svoje talente. V takih slučajih ima pravico vsak odbornik iti domov, če nima več denarja.

Enkrat v letu si vsak odbornik zapoje: »Kaj pa ti pobiš se v nevarnost podajaš...« namreč kadar gre k občnemu zboru. Pri damah poagitira, pojoč: »Al' me, al' me boš kaj rada mela.« Gorje odborniku, če mu ona zažvrgoli: »Kaj boš, kaj boš za mano hodil...«, toda on se ne da kar tako, ampak klobuk po strani in zapoje: »Glej, glej, kak mimo gre...« Če odborniški kandidat propade, takrat žalostno zapoje: »Ljub'ca moja, kaj si st'čila, da ti druž'ga ljubit' greš...« Vendar pa se kmalu zbrihta ter si korajžno zapoje: »Kaj maram sem sam, tri ljubce imam...«

Če pa mu je usoda mila, če se mu po vseh zaprekah in neprilikah vendarle posreči zopet zasesti odborniški fotelj, onda, čujte, onda si zapoje to-le prekrasno pesmico: »Prav vesel iz šole grem...«

6. Volitev društvenega odbora.
K obilni udeležbi vabi odbor.

Narodna šola. društvo v podporo slov. ljudskemu šolstvu, ima svoj občni zbor v sredo, dne 8. aprila 1914, ob 9. uri dopoldne v »Narodnem domu« v Ljubljani.

Vzpored:

1. Predsednikov nagovor.
2. Tajnikovo poročilo.
3. Blagajnikovo poročilo.
4. Poročilo računskih preglednikov.
5. Volitev 9 odbornikov. (Funkcionarje voli odbor sam.)
6. Volitev 3 preglednikov računov.
7. Nasveti.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za laški okraj je zborovalo dne 25. pret. m. ob pol 10. dopoldne v šoli na Zidanem mostu. Dasi ravno je bilo slabo vreme, ki bi lahko opravičilo oddaljenešje tovariše, a vendar so se ravno le-ti zopet pokazali koredine. Nezaštopane so bile šole: S. Kancijan, S. Katarina, dekliška petrazredna šola v Trbovljah in deška šestrazredna šola istotam. — V svojem pozdravnem govoru je tov. predsednik osebnost omenil možati nastop vseh v Zvezi združenih društev, s katerim smo si pridobili ugled tudi pri naših tovariših Srednje in Gornje Štajerske. Poudarja, da bo še treba stanovitnega boja v dosego popolnih naših zahtev, ter navdušuje navzoče še k nadaljni vztrajnosti. Pripominja, da je sklical današnje zborovanje nalašče na praznik in to zaradi vednih izgovorov nekaterikov, ki da nimajo ob nedeljah časa. A z žalostjo se je prepričal, da taisti tudi danes manjkajo. — Zapisnik, kakor obilni došli dopisi se prečitajo in vzamejo na znanje. Tovariš predsednik je podal jasno sliko o Zavezišnih listih ter stavil sledečo enoglasno sprejeto resolucijo:

»Učit. društvo naj se obrne na okrajni šolski svet, da izda ukaz, da morajo naročiti krajni šolski sveti za vsako šolo laškega okraja »Zvonček«, »Popotnik« in »Šolsko Matico«. — Delegatom Zveze so se dale iniciative glede učit. obrambnega sklada, kakor tudi glede sanacije Zavezišnih listov. Delegatom zborovanja Zveze v Mariboru se izvoli tovarišica Ana Gerzetičeva ter tov. Lebar Fr. in Zupančič Fr. K zborovanju Zaveze v Pulj pa se izvolijo sledeči: Al. Bučar, Gnus Ant., Jurko Mira, Jurko Vitko, Kračman Antonija, Šegula Fran, Wudler Maks, Zupančič Fran in namestnikom Zorn Jos. Zanimivo in točno je bilo poročilo referentov tov. Petroviča pro Widrovo berilo in tov. Šegule pro Krulčeva čitanka. Oba sta rešila svoji nalogi mojstrsko in z veliko spretnostjo. Ker ne kaže zaradi pomankanja prostora podati obširnih referatov in dolgih, vsestranskih debat, naj navedemo le kratek resumé, ki je bil ta, da se za takrat ni odločilo ne za Widra, ne za Krulca, ampak sklenilo se je ostati pri Koprivnik-Majenovi Začetnici vsaj za eno leto. Do takrat pa se naj tovariši in tovarišice pridno poslužujejo obeh knjig, da jim bo mogoča potem lastna in ne inspirirana sodba obeh knjig. Prihodnje zborovanje bo 3. majnika na Zidanem mostu. V navdušenjem se je sklenilo za takrat povabiti prof. dr. Fr. Ilešiča, da nam predava o stavkovni analizi. Ako še omenim, da nam je popoldansko čakanje večernega vlaka krajšal dolsko-hrastniški orkester, končam svoje poročilce.

Šaleško učit. društvo je zborovalo v nedeljo, dne 15. marca, ob poveljni udeležbi v Šoštanju.

Predsednik je po presrčnem pozdravu izrazil veselje nad tem, da se nam bo vendar enkrat, in sicer v doglednem času izboljšalo naše gnotno stanje, in je ponovil besede, ki so prišle že čez marsikatera usta, da se je dosegel uspeh ponajveč le z v organizaciji združenimi močmi.

Ko so se prečitali dopisi, sta poročala o sanaciji Zavezišnih listov — za »Učiteljskega Tovariša« tov. Štoper, za »Popotnika« tov. Koropec. O poslovnem redu pa je poročal tov. Lukman. — Razvila se je živahna debata. Predlogi pa so se poročali naravnost Zavezi.

Za delegata v Maribor je določen tovariš Hergouth. Končno je še tovariš Pokeržnik prav toplo priporočal »Domache ognjišče« in je pridobil takoj nekaj naročnikov.

Prihodnje zborovanje se vrši dne 7. maja v Smartnu na Paki. Tedaj pač vsi »na krov«, da bomo zopet katero »rekli«, in tovariš Košutnik nam je obljubil nekaj za smeh.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo je zborovalo dne 22. pret. m. ob pičli udeležbi v šmarski deški šoli. Predsednik se spominja tovarišev-veteranov Roka Orača in Luke Trafenika, ki sta pred kratkim v visoki starosti odjadrata tja, kjer ni za-

ničevanja in nevhvaležnosti. Stojte so zaklicali zborovalci: Slava njiju spominu! Nato prečita dopise. Delegatom k Zvezinemu zborovanju sta izvoljena Hinko Šumer iz Šmarja in Miloš Verk od Sv. Križa, namestnikom pa Tomo Kurbus in Milko Vanda. V zadevi sanacije stanovskih listov so bili po živahni debati sprejeti predlogi Kurbus - Sekirnik - Šumer: Agitirajmo, da bo vsakdo imel naročen vsaj en stanovski list. Pri učiteljskem društvu bodi razpoložena pola, iz katere bo razvidno, kdo ima naročene liste. Vsaka šola naj naroči »Popotnika« in »Zvonček«. Tvarina vsebine »Učiteljskega Tovariša« je dobra in naj ostane ista, oblika lista pa se naj zmanjša — ako se s tem ne povečajo stroški tiska. Delegata naj v Mariboru zastopata le predloge. — Prihodnje zborovanje bo v maju na Slatini.

Gornjegrajsko učit. društvo je zborovalo dne 22. marca v šoli pri Sv. Frančišku. Tov. predsednik Kelc otvoril zborovanje, čestitajoč — sicer post festum — članom društva Joškom in Jožicam k njihovemu častnemu imendnu, pozdravljajoč iskreno navzočnike, ki se jih je vkljub slabim potem nabralo prav častno število. S svojo vedno odsotnostjo se najbolj odlikuje učiteljsvo neke štirirazrednice! Slava jim! Tov. tajnica Pirčeva prečita Zapisnik o zadnjem zborovanju, ki se odobri. Med dopisi je posebno omeniti okrožnice Zaveze zaradi saniranja naših listov ter je bil soglasno sprejet kombiniran predlog tovarišev: Kelc, Kocbek, Pulko, in se glasi:

1. Večletnim dolžnikom naj se pošljejo položnice, da vsaj po obrokih do gotovega časa poravnajo svoj dolg; ako ne, naj se iztirja sodnijskim putem; kdor je list naročil ali ni vrnil prvih dveh števil, ta mora za isto leto naročnino gotovo plačati, sicer se postopa takoj z njim, kakor zgoraj navedeno.

2. Naj se listi tiskajo v tolikih odstiskih, kolikor jih je za isto leto istinito potrebno; naročniki naj plačajo — ako le mogoče — za liste naprej ali vsaj mesečno, četrtletno ali polletno naprej, da se naročnina naloži obrestonosno.

3. Naročnik na »Učit. Tov.« mora biti vsak zaveden učitelj(ica), kakor tudi na »Popotnika«, na tega mora biti naročena vsaka šola. Zaradi tega naj zastopniki šolstva v okrajnih šolskih svetih poskrbe, kjer se to še ni storilo, da se krajnim šolskim svetom naloži, postaviti v proračun dotično vsoto. Šolski voditelji morajo specificirano krajnim šolskim svetom navesti, katere šolske liste morajo naročiti in navesti še posebej vsoto za mladinske spise ter to navesti v proračunih v rubriki »Učiteljska knjižnica«. Nadalje ima naročiti vsaj Popotnika vsaka okrajna učiteljska knjižnica in vsako učiteljsko društvo.

4. Za Popotnika se nasvetuje, naj se izdaja v dvomesečnih zvezkih vsaj dotle, da se dolg sanira, na ta način se prihrani dosti na manipulaciji in poštini ter naj ne bo vezan vedno ni isto število tiskanih pol. Objavljajo naj se samo res važi in aktualni pedagoški spisi, a ne skoraj vedno eno in isto; recimo: Scherlmann. Takozvani drobci (razne stvari) naj se skreči na najbolj važne, samo razvoj šolstva zadevajoče vesti, ker se na ta način zmanjšajo stroški tiska. — »Učiteljski Tovariš« naj bi izhajal v manjši obliki in se izpustile politične zadeve, ki jih lahko itak vsak zve, ako hoče, iz drugih listov. Poleg vsega je paziti, da ne nazadujemo — sebi v duševno škodo, nasprotnikom v posmeh. — Predlog tovariša Kelca, naj vodstvo Zaveze vpliva na vsa učiteljska društva, da učiteljsvo na letošnjih uradnih konferencah sprejme K. Widra »Moje prvo berilo« kot učeno knjigo, je bil sprejet soglasno.

Pri volitvah za delegacijo Zveze je bil soglasno izvoljen tov. Ivan Kelc iz Nove Štiffe, namestnikom pa Ivan Pušenjak iz Šmihela. V delegaciji Zaveze pa oba Sotlarja na Ljubnem, nam. Jože Frčak pri Sv. Frančišku. Tov. predsednik vabi vse, da se udeležijo glavnega zborovanja v Mariboru.

Nato je predaval Branko Zemljč iz Solčave prav zanimivo o Solčavi: o postanku tega imena, zgodbah in pravljicah, omenja, da bi se take pravljice med ljudstvom nabirale ter objavile, da se otmejo pozabljenju. K referatu je še naš najboljši poznavalec Savinjskih planin in veleturist tov. Kocbek dodal marsikaj zanimivega in poučljivega, za kar se je predsednik obema presrčno zahvalil in čemur so navzočniki pritrdili z glasnim odobravanjem.

Tov. Kocbek nam je kazal Zemljevid za avtomobilno zvezo Celje-Ljubljana ter ga priporočal šolam v nakup, kakor tudi »Slov. metuljar« od Jul. Bučarja v Novem mestu. Omeniti je še opomin tovariša predsednika, češ, da se shajamo k

zborovanjem, da se medsebojno poučujemo — več glav več ve — ter navdušujemo za svoj težavni poklic, da potem lože, vztrajneje in uspešneje delujemo za ugled učiteljstva, vsestranski napredek šolstva in blagor ljudstva, a ne si pregledovati in kritizirati obleke, kakšno kdo nosi, posebno nežni spol.

Ko se je sklenilo, da bo prihodnje zborovanje meseca majnika na prijazni Gorici, sklene predsednik več ur trajajoče in zanimivo zborovanje, želeč vsem prav srečne, zdrave in vesele velikonočne praznike, kakor tudi uredniku »Učiteljskega Tovariša«. Kelc.

Književnost in umetnost.

Za Velikonočne praznike izide III. zv. Žirovnikovih narodnih pesmi za šolsko mladino. Ta ljubka knjižica vsebuje 20 najpriljubljenejših narodnih napevov in sicer: 1. Sneg za to leto slovo je že vzela. 2. Ko pomlad cvetoča pride. 3. Slišala sem ptičko pet. 4. Ena ptička mi poje. 5. Lepo je pomlad'. 6. Gozdi so že zeleni. 7. Kje so moje rožice. 8. Preljubo veselje. 9. V dolinci prijetni. 10. Popotnik pridem čez goro. 11. Ena ptička priletela. 12. Stoji, stoji tam Beligrad. 13. Tri rože. 14. Škrjanček poje, žvrgoli. 15. Roža na vrtu zelenem cvete. 16. Ko ptičica sem pevala. 17. Rasti, rasti rožmarin. 18. Prišla je miška. 19. Pridi Gorenjč. 20. Glejte, že solnce zahaja. Iz tega zaznamka je razvidno, da je A. Žirovnik s finim okusom izbral prave bisere naših narodnih pesem in jih podaril naši šolski mladini. Pesmi so namenjene za višjo stopnjo ljudske šole, so pa tudi za to stopnjo skoziškosko popolnoma primerne. Postavljene so dvoglasno in harmonizirane v oni Žirovnikovi maniri, s katero pogodi — on tako srečno pravi narodni duh, brez vseh umetelnih pridakov in prisiljenega postopanja. — Ta narodna harmonizacija gre naši mladini zlahka v uho in pogodi drug glas brez težav. Seizite torej pridno po tej knjižici in širite jo med narod z vnmemo, da damo narodu, kar je narodovega.

Politiški pregled.

*** Zahteve srednješolskega učiteljstva.** Dne 26. pret. mes. je bila pri ministrskem predsedniku deputacija društev srednješolskega učiteljstva, ki je prosila ministrskega predsednika, naj vlada službeno pragmatiko za srednješolsko učiteljstvo, ki je bila že sprejeta v poslanski zbornici in komisiji gosposke zbornice, uzakoni s pomočjo § 14. Ministrski predsednik je izjavil, da sicer priznava upravičene želje prosilcev, da pa ne more službene pragmatike uzakoniti s pomočjo § 14. Vlada mora šele proučiti vprašanje, ali bi bila mogoča taka rešitev.

*** Novi državni dolg.** Dne 26. pret. mes. je podpisal finančni minister pogodbo za najetje novega državnega dolga v znesku 396 milijonov kron. Izdajo se 4.5 odstot. blagajniške nakaznice, izplačljive v 15 letih. Bančni konsorcij, ki je podpisal pogodbo in mu stoji na čelu poštna hranilnica, sestoji iz avstrijskih, nemških, nizozemskih, italijanskih in švicarskih bank. — Srečni državljani!

*** Zatiranje Slovkov.** Dva milijona Slovkov na Ogrskem nima dandanes niti ene čisto slovaške šole. Proti temu krutemu, protikulturnemu početju ogrskih vlad ne pomagajo ničesar sami platončni protesti. Edino orožje, ki se ga madjarski šovinizem boji, je geslo »Slovaška mladina v češke šole«, ki praktično izvaja Češko-slovaška Jednota v Pragi. Po nje delovanju je danes že čez 200 slovaških dečkov in deklic na čeških šolah. Vrlo pošteno slovaško ljudstvo je prav tako brezpravno na madjarskem »otoku svobode« kakor Slovenci v koroškem vilajetu. Ubogi brezpravni moderni sužnji!

*** Ogrske narodnosti.** Na seji ogrske zbornice 20. pret. mes. je Tisza naglašal, da mora vsak delati na to, da se upravičene želje in zahteve nemadjarskih državljanov uresniči, in da želi narodni mir. Upa, da bo pouk v materinem jeziku odstranil nezadovoljnosti.

Učiteljski konvikt.

Darila: »Hranilnica in Posojilnica Učiteljskega Konvikta« v Ljubljani za l. 1913. 100 K. — »Posojilnica v Črnomlju« 20 K. — »Posojilnica v Framu« 10 K. — G. Sbrizaj Franjo iz Ribice 1 K in tiha kolodžerka pri Poldi v Ribnici 4 K. — G. Anton Lenarčič, c. kr. vadniški učitelj, 2 K 50 v. — Učiteljsvo Postojnskega okraja namesto venca na grob r. tovarišu Mihi Mežanu 25 K. Najlepša hvala!

Učitelje-posojilničarje prosimo, da ob priliki občnih zborov pri razdelitvi dobička v dobrodelne namene zastavijo svoj vpliv v korist učiteljskega konvikta. Sami sebi smo najbližji!

Letnina: Josip Reich, nadučitelj v Dolu pri Ljubljani; Alma Hrast, učiteljica na Št. Viški gori. — Tovariši in tovarišice, ki imajo na razpolago še lansko položnico, prosimo, da se jih blagovolijo poslužiti in nam pošljejo letnino; vplačuje se pa letnino lahko tudi po poštni nakaznici.

Mladinskim spisom, ki jih izdaje »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta«, smo znižali ceno posameznim zvezkom na 1 krono. V tisku je 1. zvezek zbranih mladinskih spisov tovariša Ivo Trošta, ki izide pod naslovom »Moja setev«. Ivo Trošt je slovenski javnosti znan in med mladino priljubljen mladinski pisatelj, zato nas prav veseli, da je stopil v delokrog Gangla, Rapeta, Slapšaka, Ribičiča in P. Flereta, ki so nanizali slovenski mladini kopico zlatih naukov za življenje, — ne pa »kopico popisanega papirja«, — kakor misli »mlad borec« kraških mladih novostrujarjev. Življenska in stanovska izkušnja ima večjo veljavo in donša večjo korist, kakor pa navdušenje za nove ideje, ki jim pa nedostaje orijentacije! To velja pri delu za mladino in tudi pri delu za ugled stanu.

Kranjske vesti.

—r— **Regulacija plač.** Izpremembe nekaterih določb novega šolskega zakona pridejo na dnevni red povelikonočnega zasedanja kranjskega deželnega zbora. Deželni glavar si bo preskrbel nekako predskajo tem izpremembam že te dni na centralni vladi. Tja na jesen pa bodo nakazani novi službeni prejemki.

—r— **Nadučiteljsko mesto** na novo ustanovljeni šoli v Mostah dobi nadučitelj Janko Grad iz Košane. Tako je določeno po previdnosti »c. kr.« deželnega šolskega sveta. — Ostali prošilci so zastoj žrtvovali kronce za koleke. Živela pravičnost!

—r— **Okrajna učiteljska konferenca za Radoviliški okraj** se vrši dne 15. julija 1914 ob 9. uri dopoldne v Radovljici. Poleg običajnih točk so na dnevnem redu še sledeča poročila: 1. »Šolski red«, poročila Iv. Šega, Radovljica. — 2. »Revizija podrobnega učnega načrta« z ozirom na novouvedene učne knjige. Glavni poročevalec J. Baraga, Kor. Bela. — 3. »Sredstva in metoda, kako se dosežejo v računstvu večji uspehi«, poročila Fr. Silvester, Boh. Bistrica.

—r— **Iz seje c. kr. okr. šol. sveta v Radovljici dne 30. marca 1914.** Predsednik poroča o predsedstvenim potom rešenih zadevah. — Učiteljici Uršuli Potočnik na Breznici se prizna prva starostna doklada z dne 1. aprila 1914. Stavi se priporočilni predlog za nagrado o dobrooskrbovanih vrtovih iz deželne subvencije po 100 K. — Sprejme se predložena kompetenčna tabela za izpraznjena učna mesta v Lešah (dve prosilci in en prosilec), na Boh. Bistrici (20 prosilk) in Jesenicah (5 prosilk). — Prošnja za razširjenje šole v Kranjski gori se priporočilno odstopi c. kr. dežel. šol. svetu, a prošnja v tistem smislu v Boh. Bistrici se pridrži za prihodnjo sejo, da se dobe še natančne informacije in sklepne izjave. — Odobri se več računov krajnih šolskih svetov in slednji se sprejme v vednost več inšpekcijskih poročil. Prav zanimivo je bilo nadzornikovo poročilo o novouvedeni gospodinjski šoli v ponavljalni šoli na Boh. Bistrici, ki jo vodi učiteljica Zemljanova. Po kalkulaciji te učiteljice velja obed, obstoječ iz juhe s cmoki, go-

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratniki in v to stroko spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10

Velika izbira!

Solidna postrežba!

vejeja mesa v omaki, dušenega riža, dveh solat in dveh močnatih jedil za eno osebo, sumarično 20 h. — Oj zlati časi se obetajo kranjskemu učiteljstvu! Regulacija plač, v gospodinskih tečajih po 20 h kosilo — poleg tega pa še nagrade za ta pouk. —a.

Štajerske vesti.

—š— **Dramlje.** Pišejo nam: Dne 22. marca t. l. je sklicalo tukajšnje učiteljsko prvo roditeljsko sestanek. Udeležba je bila z ozirom na tukajšnje razmere še precej povoljna. Nadučitelj Fort. Jelovšek je obrazložil navzočim pomen takih sestankov, poudarjal veliko važnost vzajemnega delovanja med domom in šolo ter priporočal staršem nabavo in čitanje »Domačega ognjišča«. A s tem je posegel v srčeno gnezdo. Dasiiravno je prej apeliral na tukajšnje duhovščino, da naj učiteljstvo pri tem stremeljenju podpira in sodeluje, vendar se ni niti župnik niti kaplan udeležil tega sestanka. Prihodnja sredo, na Marijin praznik, pa sta obadva z lece napadla to prireditve sledeče: »V nedeljo se vam je v šoli ponujalo berilo in časopisje, ki je protiversko, razširja liberalne krive nauke in je strup za mladino itd.« Kar torej učiteljstvo s težkim trudom zgradi, pridejo ti ljudski demagogi in s hudobno roko sproti porušijo. — Ker nam šolski in učni red take prireditve velevala, je potem dolžnost šolskih oblasti, da te svoje institucije tudi ščitijo napram takim brezvestnim razdalcem. Da pa je ta sestanek dosegel nameravani uspeh, pričča dejstvo, da so navzoči izrazili željo, naj se sličen sestanek kmalu zopet ponovi. In ravno s pozitivnim delom hočemo paralizirati poguben vpliv teh strupenih nasprotnikov vsakega napredka — in zato nas ni strah boja!

Goriške vesti.

—g— **Vsi oni tovariši,** ki bi radi sodelovali pri učit. orkestru in pevskem zboru, naj blagovolijo naznaniti spodaj podpisanemu svoj pristop najkasneje do 10. aprila t. l. — Tovariši pevci naj si nabavijo Čerinovo pesmarico »Glasb. Matice«. — Oglasite se v polnem številu! — Mirko Podgornik, učitelj na Volarijih, p. Tolmin.

—g— **C. kr. okrajni šolski svet v Sežani** potrebuje za čas od 15. aprila do zvršetka junija t. l. dva suplenta. Ako kateri za to reflektira, naj se takoj oglasi na okrajnem šolskem svetu pisмено ali ustno.

Splošni vestnik.

Ruše nad Mariborom. (Predstava.) **Mariborski slovenski učiteljski zbor** prirede v nedeljo dne 3. maja ob polu 4. uri pop. v gostilni g. Novaka v Rušah pod pokroviteljstvom č. g. prof. dr. Ant. Medveda in g. prof. J. Marina trodejski ljudski igrokaz s ptejem »Graničarji«. Po igri prosta zabava s plesom, šaljivo pošto itd. Med igro svira učiteljski orkester. Ker je čisti dobiček namenjen slovenski mariborski dijaški kuhinji, je upati na obilen obisk.

Zapuščina kardinala Rampolle. Iz Rima poročajo, da znaša zapuščina kardinala Rampolle, kakor so dognali sedaj, »smo« 425.000 frankov v denarju in vrednostnih papirjih. — Ubogi kardinali!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Nadaljevanje, oziroma konec Pahorjevega članka smo odložili do velikonočne številke. — Rokopise za to številko prosimo čimprej! — F. R. na B.: Tako stlišče je stališče gole negacije. S tem nam ni nič pomagano.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Radivoj Korene.
Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Izjava.

Ciril - Metodovo moško učiteljstvo, zbrano na sestanku dne 26. marca 1914 na Acquedottu v Trstu:

1.) Obsoja dopis »Zarje« z dne 18. III. 1914 št. 820, pod naslovom »Zavodi družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu in delavstvo«. Ker ima ta članek namen zbuhati med ljudstvom, posebno delavstvom nezaupanje do C. M. D.

2.) Protestira proti trditvi, da se na C. M. zavodih krajša urnik v svrhu politične agitacije; zavrača to trditev kot zlobno in neresnično podtikanje, ki ima namen škodovati ugledu C. M. zavodov.

3.) Se izreka za narodno in prosvetno delo, ker se zaveda, da vestno vrši svojo službeno dolžnost in nič manj točno ne deluje za povzdigo šole, kakor za povzdigo naroda.

4.) Odklanja vsak terorizem in siljenje k narodnemu delu, ker ga vrši popolnoma svobodno po lastnem nagnjenju in pripravljanju, zato zavrača vsako nasprotno trditev.

5.) Istotako se zavaruje proti komentarju »Edinosti« z dne 20. marca t. l. pri odgovoru »Zarji«, posebno proti podtikanju avtorstva »Zarjinega« članka — ter

6.) Izjavlja, da med njimi ni pripadnikov t. zv. »učiteljskih novostrujarjev« in so vsa tozadevna namigavanja od strani »Edinosti« neodgovarjajoča istini, in se v prihodnje odločno zavaruje proti širjenju takega javnega mnenja.

7.) Obsoja vlačenje privatnih gostilniških pogovorov v javnost, posebno če se zamenjuje pojme in besede, ki dajejo vsej stvari popolnoma drugo lice, in pričakuje od merodajnih faktorjev, da v prihodnje kaj enakega preprečijo, da se ne pripeti več.

Zahvala.

Sožalcem ljubega gospoda Janeza Wergles, ljubitelja šol. mladine in šolskega prijatelja, udana hvala preč. duhovščini, p. t. gosp. tržanom iz St. Lenarta in Sv. Trojice v Slov. Gor. za mnogobrojni sprejem pri pogrebu in podedovan denar 14 K za uboge učence.

V imenu žalujočih, učiteljstva in kraj. šolskega sveta pri St. Juriju v Slov. Gor. dne 2. aprila 1914.

Peter Pavlin,
šolovodja.

Franc Kranjc,
šol. načelnik.

Menjava službe.

Učiteljica na dvorazrednici v lepem prijetnem kraju ob Krki na Dolenjskem želi menjati mesto s kako def. učiteljico na Kranjskem vsled priv. razmer. Ponudbe na poste restante Ljubljana, glavna pošta pod naslovom »Zamena«.

Menjava službe.

Definitivni učitelj enorazredničar, v lepem kraju ljubljanske okolice (2 uri hoda od Ljubljane), želi menjati službo z definitivnim učiteljem (oz. učiteljico) enorazredničarjem. Ponudbe pod »Enorazredničar« na upravništvo »Učiteljskega Tovariša« do včetega 18. aprila 1914.

Menjavo službe

išče nadučitelj na dvorazrednici, ki boče v kratkem razširjena v trirazrednico, z nadučiteljem na dvo- ozir. enorazrednici na Spodnjem Štajerskem. Ponudbe do Velike noči na upravništvo lista pod »Velika noč 1914«.

Stalen in visok zaslužek

si preskrbi lahko vsak, ako prevzame zastopstvo renomirane, slovanske življenjske zavarovalnice. Zaupljive osebe, ki bi rade delovale kakor krajevni ali potujoči zastopniki in zaupniki, naj predložijo prošnjo, povejo svoj sedanjki poklic in naj napišejo kratek curriculum vitae, ter odpošljejo oferte na administracijo tega časopisa pod »Solide«.

Anton Krušič,

krojaški mojster in trgovec
v Gorici

Tržaška ulica št. 16
v lastni hiši

in Tekališče Fran Jožefa št. 39.

Moja delavnica se nahaja v bližini slov. kmetiške šole.

Opozarja se gg. odjemalce, da je došla ravnokar velika množina raznovrstnega blaga najrazličnejših kakovosti iz avstrijskih in angleških tovarov

za vsak stan.

Posebno se priporočam cenjenim gg. učiteljem v mestu in na deželi.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registrirana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do 31. marca K 51.293'60.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2. 3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt. znak. Na prošnje brez vpošiljatve uvedenih znamk se ne odgovarja.

Barhenti,
flaneli,
sefiri,
piketi,
kanefasi,
kepr.

Vse tkanine preskrbi

M. JIRSOVA

učiteljeva soproga

lastnica ročne tkalnice v Novem Hradku nad Metnjo št. 16 (Češko).

40 m ostankov za 20 K franko.

Neugajajoče vrnite.

Učiteljstvu popust.

Vzorci franko.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na trdko

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštne prosto!

Izredno nizke cene!

A. Schweitzer

Ljubljana, Prešernova ulica št. 48.

Velika zaloga črevljev

vseh vrst in najboljše kakovosti. Posebno trpežni črevlji za na deželo.

P. n. učiteljstvu nudim posebne ugodnosti. Pošilja se na ogled. Solidne cene.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

J. Pogačnik
mizarstvo.

Ljubljana, Marije Terezije c. št. 11 (Kolizej)

Zaloga spalnih ter jedilnih sob v različnih : najnovejših slogih. :

Zaloga otomanov, divanov, žimnic : in otroških vozičkov.

Spalnica v ameriškem orehu 350 kron.

Obstoječa: 2 dvovratni omari, 2 postelji, 2 nočni omari, en umivalnik z marmornasto ploščo in ogledalom.

FR. P. ZAJEC, Ljubljana, Stari trg št. 9

Izprašani optik.

Zalagatelj c. in kr. armade, vojne mornarice, domobrancev i. t. d.

Očala in ščipalnihi natančno po zdravniških predpisih. Toplometri, barometri, mikroskopi, daljnogledi Busch, Goerz, Zeiss i. t. d.

Fotografični aparati itd. Moderno urejena delavnica z električnim obratom.

Ceniki brezplačno.

Tovarniška zaloga priznana najboljših švicarskih ur kakor tudi zlatnine in srebrnine.

Zaloga raznega risalnega orodja za dijakke, inženirje, arhitekte itd. Strogo solidna trdka!! Ogromno število pohvalnih pisem na razpolago. Krasni ceniki na zahtevo zastoj. Cene solidne! Postrežba točna!

Gramofoni od K 20 — naprej, plošče od K 1'50 naprej vedno v zalogi.